

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 10. septembra 2019*

„Pritožba – Skupna zunanja in varnostna politika – Omejevalni ukrepi proti Islamski republiki Iran – Povrnitev škode, ki naj bi jo pritožnica domnevno utrpela zaradi uvrstitve njenega imena na seznam oseb in subjektov, za katere se uporablja zamrznitev sredstev in gospodarskih virov – Odškodninska tožba – Pogoji, potrebni za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije – Pojem ‚dovolj resna kršitev pravila prava Unije‘ – Presoja – Pojem ‚družba v lasti ali pod nadzorom‘ – Obveznost obrazložitve“

V zadevi C-123/18 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 13. februarja 2018,

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH s sedežem v Hamburgu (Nemčija), ki jo zastopa M. Schlingmann, Rechtsanwalt,

pritožnica,

drugi stranki v postopku sta

Svet Evropske unije, ki ga zastopata J.-P. Hix in M. Bishop, agenta,

tožena stranka na prvi stopnji,

Evropska komisija, ki so jo sprva zastopali R. Tricot, M. Kellerbauer in C. Zadra, nato R. Tricot, C. Hödlmayr in C. Zadra, agenti,

intervenientka na prvi stopnji,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica, J.-C. Bonichot, predsednik senata, A. Prechal, predsednica senata, in M. Vilaras, predsednik senata, A. Rosas (poročevalec), E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen, C.G. Fernlund, P.G. Xuereb in N. J. Piçarra, sodniki,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 26. novembra 2018,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 5. marca 2019

* Jezik postopka: nemščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Družba HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (v nadaljevanju: HTTS) s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 13. decembra 2017, HTTS/Svet (T-692/15, EU:T:2017:890, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to zavrnilo njeno tožbo za povrnitev škode, ki naj bi ji nastala s tem, da je bilo njeno ime, prvič, z Izvedbeno uredbo Sveta (EU) št. 668/2010 z dne 26. julija 2010 o izvajanju člena 7(2) Uredbe (ES) št. 423/2007 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL 2010, L 195, str. 25) uvrščeno v Prilogo V k Uredbi Sveta (ES) št. 423/2007 z dne 19. aprila 2007 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL 2007, L 103, str. 1) in, drugič, z Uredbo Sveta (EU) št. 961/2010 z dne 25. oktobra 2010 o omejevalnih ukrepih proti Iranu in razveljavitvi Uredbe št. 423/2007 (UL 2010, L 281, str. 1) uvrščeno v Prilogo VIII k Uredbi št. 961/2010.

Pravni okvir

- 2 Poglavje IV Uredbe št. 961/2010, naslovljeno „Zamrznitev sredstev in gospodarskih virov“, vsebuje člen 16, ki v odstavku 2 določa:

„Zamrznejo se vsa sredstva in gospodarski viri, ki pripadajo, so v lasti ali s katerimi razpolagajo ali jih nadzirajo osebe, subjekti ali organi, navedeni v Prilogi VIII. Priloga VIII zajema fizične in pravne osebe, subjekte in organe, ki niso zajeti v Prilogi VII in ki so v skladu s členom 20(1)(b) Sklepa Sveta [2010/413/SZVP z dne 26. julija 2010 o omejevalnih ukrepih proti Iranu in razveljavitvi Skupnega stališča 2007/140/SZVP (UL 2010, L 195, str. 39)] opredeljeni kot:

- (a) osebe, subjekti ali organi, ki sodelujejo v dejavnostih Irana, ki so nevarne z vidika širjenja jedrskega orožja, ali pri razvoju izstrelitvenih sistemov jedrskega orožja Irana, so z njimi neposredno povezani ali jih podpirajo, vključno s sodelovanjem pri nabavi prepovedanega blaga in tehnologije, ali osebe, subjekti ali organi, ki so v lasti takšnih oseb, subjektov ali organov ali pod njihovim nadzorom (tudi na nezakonit način) ali delujejo v njihovem imenu ali po njihovih navodilih;

[...]

- (d) pravne osebe, subjekti ali organi, ki so v lasti ali pod nadzorom podjetja Islamic Republic of Iran Shipping Lines (IRISL).

[...]“

Dejansko stanje

- 3 Dejansko stanje je bilo v točkah od 1 do 10 izpodbijane sodbe opisano tako:

„1 [HTTS] je družba nemškega prava, ki jo je marca 2009 ustanovil N. Bateni, ki je njen edini družbenik in direktor. Družba HTTS opravlja dejavnosti pomorske agencije in tehničnega upravljanja ladij.

- 2 Obravnavana zadeva spada v okvir omejevalnih ukrepov, uvedenih zaradi izvajanja pritiska na Islamsko republiko Iran z namenom, da ta država preneha z jedrskimi dejavnostmi, ki pomenijo tveganje za širjenje jedrskega orožja in za razvoj izstrelitvenih sistemov jedrskega orožja (v nadaljevanju: širjenje jedrskega orožja). Natančneje, je ena od zadev, ki se nanašajo na ukrepe, sprejete proti pomorski družbi [IRISL] in fizičnim ali pravnim osebam, domnevno povezanim s to

družbo, med katerimi naj bi bile po navedbah Sveta Evropske unije zlasti družba HTTS in dve drugi pomorski družbi, Hafize Darya Shipping Lines (v nadaljevanju: HDSL) in Safiran Pyam Darya Shipping Lines (v nadaljevanju: SAPID).

- 3 Ime družbe HTTS je bilo na sezname oseb, subjektov in organov, proti katerim so bili uvedeni omejevalni ukrepi iz Priloge V k Uredbi [št. 423/2007], prvič uvrščeno 26. julija 2010 po začetku veljavnosti Izvedbene uredbe [št. 668/2010]. Ta uvrstitev ni bila predmet ničnostne tožbe. Uvrstitev imena družbe HTTS na sezname oseb, subjektov in organov, proti katerim so bili uvedeni omejevalni ukrepi iz Priloge VIII k Uredbi [št. 961/2010], do katere je prišlo nekaj mesecev pozneje z navedeno uredbo, pa je družba HTTS izpodbijala in jo je Splošno sodišče nato razglasilo za nično, pri čemer je razsodilo, da pravno ni bila dovolj utemeljena (glej točko 5 spodaj).
- 4 V Uredbi št. 668/2010 je bil razlog za uvrstitev imena družbe HTTS v bistvu to, da „[p]osluje v imenu družbe HDSL v Evropi“. V Uredbi št. 961/2010 je bil razlog to, da „je ta družba pod nadzorom družbe IRISL in/ali deluje v njenem imenu“.
- 5 Splošno sodišče je s sodbo z dne 7. decembra 2011, HTTS/Svet (T-562/10, EU:T:2011:716), razglasilo Uredbo št. 961/2010 za nično v delu, v katerem se je nanašala na to družbo, vendar z učinkom od 7. februarja 2012, da bi lahko Svet v vmesnem času eventualno dopolnil obrazložitev ponovne uvrstitve imena družbe HTTS. V zvezi s tem je Splošno sodišče namreč menilo, da bi lahko razglasitev ničnosti Uredbe št. 961/2010 s takojšnjim učinkom resno in nepopravljivo škodila učinkovitosti omejevalnih ukrepov, ki so bili s to uredbo sprejeti proti Islamski republiki Iran, ker „ni mogoče izključiti, da bi se ob vsebinski presoji naložitev omejevalnih ukrepov tožeči stranki kljub vsemu izkazala za upravičeno“ (sodba z dne 7. decembra 2011, HTTS/Svet, T-562/10, EU:T:2011:716, točki 41 in 42).
- 6 Po izdaji sodbe z dne 7. decembra 2011, HTTS/Svet (T-562/10, EU:T:2011:716), je Svet ime tožeče stranke tudi pozneje uvrstil na seznama, čemur je zadnjenavedena vsakokrat ugovarjala, nato pa je Splošno sodišče ti uvrstitvi vsakič razglasilo za nični v sodbah z dne 12. junija 2013, HTTS/Svet (T-128/12 in T-182/12, neobjavljena, EU:T:2013:312), in z dne 18. septembra 2015, HTTS in Bateni/Svet (T-45/14, neobjavljena, EU:T:2015:650).
- 7 Poleg tega je treba na tej stopnji spomniti, da je Splošno sodišče s sodbo z dne 16. septembra 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines in drugi/Svet (T-489/10, EU:T:2013:453), za nično razglasilo tudi uvrstitev imena družbe IRISL in drugih pomorskih družb, med katerimi sta HDSL in SAPID, na sezname, ki se nanje nanašajo, ker na podlagi argumentov, ki jih je navedel Svet, uvrstitev imena družbe IRISL na seznam ni bila upravičena ter zato tudi ni bilo mogoče upravičiti sprejetja in ohranitve omejevalnih ukrepov, ki so se nanašali na druge pomorske družbe, uvrščene na sezname zaradi njihovih povezav z družbo IRISL.
- 8 Tožeča stranka je z dopisom z dne 23. julija 2015 na Svet naslovila zahtevek za povračilo škode, ki naj bi jo utrpela zaradi prvotne uvrstitve in poznejših uvrstitev svojega imena na seznam oseb, povezanih z dejavnostmi družbe IRISL.
- 9 V tem zahtevku za povračilo škode je tožeča stranka uveljavljala pravico do nadomestila premoženjske in nepremoženjske škode, za katero je menila, da jo je utrpela zaradi uvrstitev, določenih z Uredbama št. 668/2010 in 961/2010, ki sta predmet tega spora, in tudi škode, nastale zaradi poznejših uvrstitev in ponovnih uvrstitev (glej točko 6 zgoraj). Skupni znesek tako zatrjevane premoženjske škode za obdobje med 26. julijem 2010 in 18. septembrom 2015 naj bi torej znašal 11.928.939 EUR, znesek nepremoženjske škode pa 250.000 EUR.
- 10 Svet je z dopisom z dne 16. oktobra 2015 zavrnil ta zahtevek.“

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 4 Družba HTTS je 25. novembra 2015 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se Svetu naloži plačilo odškodnine v višini 2.516.221,50 EUR za povrnitev premoženjske in nepremoženjske škode, ki ji je nastala zaradi vpisa njenega imena na seznama iz Priloge V k Uredbi št. 423/2007 in Priloge VIII k Uredbi št. 961/2010 (v nadaljevanju: sporna seznama).
- 5 Evropska komisija je 5. aprila 2016 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila predlog za intervencijo v podporo predlogom Sveta. Predsednik sedmega senata Splošnega sodišča je 13. maja 2016 temu predlogu ugodil.
- 6 Družba HTTS je v tožbi navedla dva tožbena razloga, ki se nanašata na kršitev obveznosti obrazložitve in na kršitev materialnih pogojev, ki upravičujejo njeno uvrstitev na sporna seznama.
- 7 Splošno sodišče je v zvezi z drugim tožbenim razlogom, ki ga je preučilo na prvem mestu, v točkah od 44 do 46 izpodbijane sodbe najprej navedlo, da omejevalni ukrep, katerega predmet je lahko nedržavni subjekt, sam po sebi ni avtonomno ravnanje Sveta, ki ima naravo kazenske ali upravne sankcije, sprejete proti temu subjektu, temveč ukrep, ki je v smislu člena 215(2) PDEU potreben za to, da se Evropski uniji omogoči postopno doseganje konkretnega rezultata, ki ga želi doseči na področju mednarodnih odnosov, to je v obravnavani zadevi odprava dejavnosti širjenja jedrskega orožja Islamske republike Iran, in da so v skladu z ustaljeno sodno prakso s širšim ciljem ohranjanja miru in mednarodne varnosti, kar je v skladu s cilji zunanjega delovanja Unije iz člena 21 PEU, mogoče upravičiti negativne, celo zelo negativne posledice, ki za nekatere gospodarske subjekte izhajajo iz sklepov o izvajanju aktov, ki jih je sprejela Unija za uresničevanje tega temeljnega cilja.
- 8 Dalje, Splošno sodišče je v točki 47 izpodbijane sodbe ugotovilo, prvič, da ni mogoče šteti, da poseg v gospodarsko dejavnost družbe HTTS, ki izvira iz zamrznitve njenih sredstev, samodejno pomeni temelj nastanka nepogodbene odgovornosti Unije, in da je za nastanek te odgovornosti nujno, da sodišče Unije ugotovi obstoj očitnih in neopravičljivih kršitev ali očitnih napak pri presoji na strani zadevne institucije, ki se nanašajo na obstoj zatrjevanih povezav med družbo HTTS in drugimi zadevnimi družbami, kot je zlasti družba IRISL.
- 9 Drugič, Splošno sodišče je v točki 48 izpodbijane sodbe pojasnilo, da celo morebitna razglasitev ničnosti enega ali več aktov Sveta, iz katerih naj bi izvirala škoda, ki jo zatrjuje družba HTTS, ne pomeni neovrgljivega dokaza za dovolj resno kršitev s strani Sveta, ki bi *ipso iure* omogočala ugotovitev odgovornosti Unije.
- 10 Tretjič, Splošno sodišče je v točkah od 49 do 51 izpodbijane sodbe navedlo, da če lahko ob spoštovanju načela kontradiktornosti tožeča stranka dokazuje obseg in višino škode z navajanjem dokazov, nastalih po nastanku te škode, mora biti tudi toženi instituciji omogočeno, da za razbremenitev odgovornosti navede vse upoštevne elemente, ki so nastali, preden je bila pri sodišču Unije vložena tožba na podlagi člena 268 PDEU. Taka možnost bi bila še posebej upravičena na področju skupne zunanje in varnostne politike (SZVP), ki je urejena s pravili in postopki, katerih namen je zlasti, da se upošteva časovni razvoj dejanskega in pravnega položaja, ki je predmet mednarodnega delovanja Unije. Tako je Splošno sodišče presodilo, da bi obravnavanje elementov, ki jih predloži zadevna institucija v okviru odškodninske tožbe in ki so nastali pred vložitvijo te tožbe, kot brezpredmetnih resno oviralo učinkovito izvajanje pristojnosti institucij Unije v zvezi s sprejetjem ukrepov zamrznitve sredstev v okviru SZVP.
- 11 Splošno sodišče je v točki 52 izpodbijane sodbe dodalo, da se je v sodbi z dne 7. decembra 2011, HTTS/Svet (T-562/10, EU:T:2011:716), razglasitvi ničnosti Uredbe št. 961/2010 s takojšnjim učinkom izognilo, ker ni bilo mogoče „izključiti, da bi se ob vsebinski presoji naložitev omejevalnih ukrepov kljub vsemu izkazala za upravičeno“.

- 12 Ob upoštevanju teh preudarkov je Splošno sodišče ugotovilo, da ni mogoče spregledati upoštevnih razlogov in dokazov, ki jih je navedel Svet za razbremenitev odgovornosti, da bi dokazal, da ni izpolnjen pogoj nastanka nepogodbene odgovornosti Unije v zvezi z obstojem dovolj resne kršitve pravila prava Unije.
- 13 Tako je Splošno sodišče v okviru preučitve upoštevnih elementov, da bi ugotovilo, ali se lahko vpisi družbe HTTS na sporna seznama štejejo za očitne in neopravičljive kršitve ali očitne napake pri presoji s strani Sveta v zvezi z naravo povezave med družbo HTTS in drugimi iranskimi pomorskimi družbami, v točkah od 55 do 60 izpodbijane sodbe ugotovilo, da se pojem družbe „v lasti oziroma pod nadzorom drugega subjekta“ nanaša na položaj, v katerem fizična ali pravna oseba, vpletena v dejavnost širjenja jedrskega orožja zadevne države, lahko vpliva na poslovne izbire podjetja, s katerim ima poslovne odnose, in to tudi v primeru, če med tema gospodarskima subjektoma ni nikakršne pravne ali lastniške povezave ali udeležbe v kapitalu. Splošno sodišče je v zvezi s tem opozorilo na sodno prakso, v skladu s katero je treba pojem subjekta „v lasti oziroma pod nadzorom“ presojati za vsak primer posebej, zlasti glede na stopnjo lastništva ali intenzivnost zadevnega nadzora. V obravnavanem primeru je Splošno sodišče menilo, da dokazi, ki jih je navedel Svet, zlasti okoliščina, da je direktor družbe HTTS prej imel funkcijo direktorja pravne službe družbe IRISL in da je imela družba HTTS isti naslov kot družba IRISL Europe GmbH, pomenijo sklop dovolj natančnih in skladnih indicij, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da je bilo vsaj verjetno, da je bila družba HTTS pod nadzorom in/ali je delovala za račun družbe IRISL. Splošno sodišče je zato razsodilo, da Svet s sprejetjem zadevnega ukrepa zamrznitve sredstev ni storil očitnih in neopravičljivih kršitev ali očitnih napak pri presoji glede obsega poslovnih odnosov med družbama HTTS in IRISL.
- 14 Nazadnje je Splošno sodišče v zvezi z domnevnim neobstojem utemeljitve vpisov družbe HTTS na sporna seznama po tem, ko je bila s sodbo z dne 16. septembra 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines in drugi/Svet (T-489/10, EU:T:2013:453), razglašena ničnost aktov, s katerimi so bila imena družb IRISL, HDSL in SAPID uvrščena na seznama, ki se nanašata na njih, v točkah 62 in 63 izpodbijane sodbe razsodilo, prvič, da navedena razglasitev ničnosti sama po sebi ne zadošča za ugotovitev, da je bila pri uvrstitvi družbe HTTS na sporna seznama storjena dovolj resna nezakonitost, ki bi lahko povzročila nepogodbeno odgovornost Unije. Drugič, Splošno sodišče je ugotovilo, da sta uvrstitvi družbe HTTS na sporna seznama v glavnem temeljili na poročilu Odbora za sankcije Varnostnega sveta Združenih narodov, v katerem je bilo ugotovljeno, da je družba IRISL storila tri očitne kršitve embarga na orožje, vzpostavljenega z resolucijo 1747 (2007) Varnostnega sveta z dne 24. marca 2007. Splošno sodišče pa je presodilo, da glede na sklepe iz tega poročila ugotovitve, da je bila družba IRISL vpletena v dejavnosti širjenja jedrskega orožja Islamske republike Iran, ni mogoče šteti za očitno napačno.
- 15 Splošno sodišče je glede na te ugotovitve zavrnilo drugi tožbeni razlog.
- 16 Splošno sodišče je v okviru preučitve prvega tožbenega razloga zavrnilo trditev tožeče stranke v zvezi s pomanjkljivostjo obrazložitve uvrstitve njenega imena v Prilogo VIII k Uredbi št. 961/2010. V točki 88 izpodbijane sodbe je najprej opozorilo, da načeloma nezadostnost obrazložitve akta ne more povzročiti odgovornosti Unije, pri čemer je navajalo sodbo z dne 11. julija 2007, Sison/Svet (T-47/03, neobjavljena, EU:T:2007:207, točka 238).
- 17 Nato je Splošno sodišče v točkah 89 in 90 izpodbijane sodbe v bistvu ugotovilo, da ker lahko Svet, da bi dokazal zakonitost svojega ravnanja, uporabi vse elemente, ki so se pojavili do vložitve odškodninske tožbe, bi bilo treba obrazložitev uvrstitve družbe HTTS na sporna seznama razlagati glede na razloge, ki jih je Svet navedel v svojem Sklepu 2012/35/SZVP z dne 23. januarja 2012 o spremembah Sklepa 2010/413/SZVP o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL 2012, L 19, str. 22), s katerim je bila uvrstitve imena tožeče stranke ohranjena na seznamu, priloženem Sklepu Sveta 2010/413. Splošno sodišče je menilo, da so dodatni razlogi, ki jih je navedel Svet v Sklepu 2012/35, tožeči stranki omogočili, da je razumela razloge, iz katerih je bilo njeno ime uvrščeno na sporna seznama.

- 18 Glede na te preudarke je Splošno sodišče zavrnilo prvi tožbeni razlog in zato tožbo družbe HTTS v celoti.

Predlogi strank pred Sodiščem

- 19 Družba HTTS Sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano sodbo razveljavi;
 - Svetu naloži plačilo odškodnine v višini 2.516.221,50 EUR kot odškodnino za premoženjsko in nepremoženjsko škodo zaradi uvrstitev njenega imena na sporna seznama ter zamudnih obresti, izračunanih na podlagi obrestne mere, ki jo Evropska centralna banka (ECB) uporablja za svoje operacije glavnega refinanciranja, povečane za dve odstotni točki, in sicer od 17. oktobra 2015 do celotnega plačila zneska odškodnine, ter
 - Svetu naloži plačilo stroškov.
- 20 Svet Sodišču predlaga, naj:
- pritožbo zavrne;
 - podredno, vrne zadevo v razsojanje Splošnemu sodišču;
 - podredno, zavrne tožbo in
 - pritožnici naloži plačilo stroškov.
- 21 Komisija Sodišču predlaga, naj:
- pritožbo v celoti zavrne;
 - podredno, v primeru razveljavitve izpodbijane sodbe tožbo zavrne in
 - družbi HTTS naloži plačilo stroškov.

Pritožba

- 22 Pritožnica v utemeljitev pritožbe navaja štiri razloge.

Prvi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 23 Družba HTTS trdi, da je Splošno sodišče zlasti v točkah 49 in 50 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, ker je ugotovilo, da se je Svet lahko skliceval na informacije in dokaze, ki jih na dan uvrstitve imena družbe HTTS na sporna seznama ni imel, da bi dokazal, da ni storil dovolj resne kršitve pravila prava Unije za nastanek njene nepogodbene odgovornosti. Pritožnica namreč meni, da bi morale Splošno sodišče to, ali bi običajno skrbna in vestna uprava na podlagi podatkov, ki jih ima na voljo, ravnala enako kot Svet v obravnavanem primeru, presojati glede na dan sprejetja zadevnih omejevalnih ukrepov.

- 24 Družba HTTS dodaja, da posebnosti delovanja in ciljev Unije v okviru SZVP ne morejo upravičiti drugačnega pristopa. Tako lahko tudi na tem področju ravnanja institucij povzročijo nepogodbena odgovornost Unije, saj morajo te institucije spoštovati načela pravne države in temeljne pravice.
- 25 Poleg tega družba HTTS Splošnemu sodišču očita, da ni upoštevalo sodbe z dne 30. maja 2017, *Safa Nicu Sepahan/Svet* (C-45/15 P, EU:C:2017:402), v kateri naj bi bila dokazana utemeljenost njenih trditvev. Sodišče naj bi namreč v tej sodbi razsodilo, da Svet ne more več let pozneje – s predložitvijo novih dokazov – odpraviti kršitve svoje obveznosti, da v primeru izpodbijanja predloži informacije ali dokaze, ki utemeljujejo razloge za sprejetje omejevalnih ukrepov zoper fizično ali pravno osebo.
- 26 Pritožnica nazadnje trdi, da bi moralo Splošno sodišče prav tako upoštevati trditve Sveta v okviru zadev, v katerih je bila izdana sodba z dne 12. junija 2013, HTTS/Svet (T-128/12 in T-182/12, neobjavljena, EU:T:2013:312), iz katere naj bi izhajalo, da ta institucija na začetku leta 2012 ni razpolagala z informacijami, ki jih navaja v razbremenitev v okviru tožbe pred Splošnim sodiščem, da bi dokazala, da prvi pogoj za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije ni izpolnjen.
- 27 Svet odgovarja, da je Splošno sodišče pravilno ugotovilo, da ker je mogoče odškodninsko tožbo vložiti v petih letih od dogodka, zaradi katerega je prišlo do zatrevane škode, se lahko zadevna institucija, da bi se razbremenila, v navedenem roku upravičeno sklicuje na vse elemente, nastale pred vložitvijo tožbe, da bi dokazala, da ni storila dovolj resne kršitve pravila prava Unije, tako kot lahko pritožnica dokazuje obseg in višino škode z navajanjem dokazov, nastalih po njenem nastanku.
- 28 Drugačno stališče bi po mnenju te institucije resno oviralo učinkovito izvajanje pristojnosti na področju SZVP, dodeljenih institucijam Unije, da bi te v podporo izvajanju te politike sprejele potrebne omejevalne ukrepe.
- 29 Glede trditve družbe HTTS, da je Splošno sodišče kršilo načela pravne države, Svet trdi, da lahko sodišča Unije kljub upoštevanju teh načel upoštevajo posebne okoliščine, ki se nanašajo na to, da so bili ti ukrepi sprejeti za izvajanje sklepov SZVP, kot je Splošno sodišče ugotovilo v točki 50 izpodbijane sodbe.
- 30 Nazadnje, kar zadeva trditve, ki jo je družba HTTS izpeljala iz sodbe z dne 30. maja 2017, *Safa Nicu Sepahan/Svet* (C-45/15 P, EU:C:2017:402), naj iz te sodbe po mnenju Sveta ne bi izhajalo, da Splošno sodišče pri presoji obstoja dovolj resne kršitve pravila prava Unije ne more upoštevati okoliščin, nastalih po sprejetju zadevnih vpisov. Svet zlasti trdi, da če je oseba, na katero se nanašajo omejevalni ukrepi, ravnala tako, da so ti ukrepi upravičeni, ji ne bi smela biti priznana pravica do odškodnine, tudi če dejstva ob sprejetju navedenih ukrepov instituciji še niso bila znana in so bili ti isti ukrepi iz tega razloga razglašeni za nične. Svet meni, da bi bilo to še toliko bolj utemeljeno, če bi bila upoštevna dejstva znana ali bi morala biti znana osebi, na katero se omejevalni ukrepi nanašajo.
- 31 Komisija se v bistvu strinja s trditvami Sveta o spoštovanju načela enakosti orožij, ki naj bi upravičevale možnost te institucije, da se sklicuje na elemente, nastale po datumu uvrstitve družbe HTTS na sporna seznama. Komisija zlasti v zvezi z razlago sodbe z dne 30. maja 2017, *Safa Nicu Sepahan/Svet* (C-45/15 P, EU:C:2017:402), dodaja, da sklicevanje družbe HTTS v točki 40 te sodbe ni pravilno, ker se Sodišče v tej točki ni opredelilo o upoštevem trenutku za presojo utemeljenosti odškodninske tožbe, ampak o tem, ali je v obravnavanem primeru obstajala dovolj resna kršitev pravila prava Unije.

Presoja Sodišča

- 32 Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je nepogodbena odgovornost Unije odvisna od izpolnitve več pogojev, in sicer mora obstajati dovolj resna kršitev pravnega pravila, katerega cilj je podeliti pravice posameznikom, škoda mora biti dejanska, med kršitvijo obveznosti, ki je naložena avtorju akta, in škodo, ki je nastala oškodovancu, pa mora obstajati vzročna zveza (glej v tem smislu sodbe z dne

10. julija 2003, Komisija/Fresh Marine, C-472/00 P, EU:C:2003:399, točka 25; z dne 19. aprila 2012, Artegodan/Komisija, C-221/10 P, EU:C:2012:216, točka 80 in navedena sodna praksa, ter z dne 13. decembra 2018, Evropska unija/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, točka 117).

- 33 Sodišče je zlasti v zvezi s prvim od teh pogojev, ki je edini, ki se obravnava v tej pritožbi, pojasnilo, da je dovolj resna kršitev pravnega pravila, katerega namen je podeliti pravice posameznikom, podana, kadar zadevna institucija očitno in resno krši meje svoje proste presoje, pri čemer so dejavniki, ki jih je treba v zvezi s tem upoštevati, zlasti zapletenost položajev, ki jih je treba urediti, stopnja jasnosti in natančnosti kršenega pravila ter obseg polja proste presoje, ki ga kršeno pravilo dopušča instituciji Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 19. aprila 2007, Holcim (Deutschland)/Komisija, C-282/05 P, EU:C:2007:226, točka 50, in z dne 30. maja 2017, Safa Nicu Sepahan/Svet, C-45/15 P, EU:C:2017:402, točka 30).
- 34 V zvezi s tem je treba poudariti, da zahteva po tem, da gre za dovolj resno kršitev pravila prava Unije, izhaja – kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 20 sklepnih predlogov – iz potrebe po tehtanju med varstvom posameznikov pred nezakonitimi ravnanji institucij na eni strani in poljem proste presoje, ki mora biti priznано zadnjenavedenim, da njihovo ukrepanje ne bi bilo onemogočeno. To tehtanje je še toliko pomembnejše na področju omejevalnih ukrepov, v katerem je zaradi ovir, s katerimi se srečuje Svet v smislu razpoložljivosti informacij, pogosto presoja, ki jo mora opraviti, posebno težka.
- 35 Ob upoštevanju teh preudarkov je treba preveriti, ali je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je zlasti v točkah 49 in 50 izpodbijane sodbe presodilo, da se je Svet lahko skliceval na vse upoštevne elemente, nastale pred vložitvijo odškodninske tožbe, da bi dokazal, da ni storil dovolj resne kršitve pravila prava Unije za nastanek nepogodbene odgovornosti zadnjenavedene. Natančneje, preveriti je treba, ali je Splošno sodišče s tem, da je Svetu omogočilo, da se v tem okviru sklicuje na elemente, ki jih ta institucija ni upoštevala pri uvrstitvi družbe HTTS na sporna seznama, napačno uporabilo pravo.
- 36 Kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 32 te sodbe, je za izpolnitev prvega pogoja za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije potrebno, prvič, da je podana kršitev pravnega pravila Unije, katerega namen je podeliti pravice posameznikom, in drugič, da je ta kršitev dovolj resna.
- 37 V zvezi s prvim delom tega pogoja je treba opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso v okviru ničnostne tožbe zakonitost izpodbijanega akta presojati glede na dejanske in pravne elemente, ki so obstajali ob sprejetju akta (sodbi z dne 18. julija 2013, Schindler Holding in drugi/Komisija, C-501/11 P, EU:C:2013:522, točka 31 in navedena sodna praksa, ter z dne 3. septembra 2015, Inuit Tapiriit Kanatami in drugi/Komisija, C-398/13 P, EU:C:2015:535, točka 22 in navedena sodna praksa).
- 38 Iz zahtev po skladnosti, ki so podlaga za sistem pravnih sredstev, določen s PDEU, pa izhaja, da se metodologija, po kateri se preučuje zakonitost akta ali ravnanja institucije Unije, ne razlikuje glede na vrsto pravnega sredstva.
- 39 Tako je treba tudi v okviru odškodninske tožbe nezakonitost akta ali ravnanja, na podlagi katerega lahko nastane nepogodbena odgovornost Unije, presojati ob upoštevanju pravnih in dejanskih elementov, ki so obstajali ob sprejetju navedenega akta ali ravnanja.
- 40 Te ugotovitve ne ovrže ustaljena sodna praksa, na katero se v bistvu sklicuje Splošno sodišče v točki 42 izpodbijane sodbe, iz katere izhaja, da je odškodninska tožba samostojno pravno sredstvo, ki ima v okviru sistema pravnih sredstev posebno vlogo in za katero veljajo pogoji za izvajanje, zasnovani glede na njegov posebni namen (glej v tem smislu sodbo z dne 23. marca 2004, Médiateur/Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, točka 59 in navedena sodna praksa). Ta samostojnost namreč ne posega

v dejstvo, da mora za presojo utemeljenosti take tožbe sodišče Unije preučiti zakonitost ravnanja institucije ali organa Unije, zaradi katerega je nastala škoda (glej v tem smislu sodbo z dne 23. marca 2004, Varuh človekovih pravic/Lamberts, C-234/02 P, EU:C:2004:174, točki 60 in 61).

- 41 Uredba št. 961/2010 je bila s sodbo Splošnega sodišča z dne 7. decembra 2011, HTTS/Svet (T-562/10, EU:T:2011:716), ki je postala pravnomočna, ker zoper njo ni bilo v roku vloženo nobeno pravno sredstvo, razglašena za nično, zato je treba ugotoviti, da je bil glede na to uredbo prvi del prvega pogoja za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije že izpolnjen (glej v tem smislu sodbo z dne 1. junija 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) in Diputación Foral de Vizcaya/Komisija, C-442/03 P in C-471/03 P, EU:C:2006:356, točke od 41 do 45).
- 42 V zvezi z drugim delom prvega pogoja za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije iz sodne prakse, navedene v točki 33 te sodbe, prav tako izhaja, da lahko nepogodbena odgovornost Unije nastane le, če zadevna institucija očitno in resno krši meje svoje proste presoje. Poleg tega iz te sodne prakse izhaja, da sodišče Unije pri presoji, ali je kršitev pravila prava Unije dovolj resna, upošteva zlasti zapletenost položajev, ki jih je treba urediti, težave pri uporabi ali razlagi besedil in predvsem obseg diskrecijske pravice avtorja izpodbijanega akta.
- 43 Tako lahko le ugotovitev nepravilnosti, ki je običajno skrbna in vestna uprava v podobnih okoliščinah ne bi storila, omogoči vzpostavitev nepogodbene odgovornosti Unije.
- 44 Ugotoviti je treba, da se vsa merila, naštetá v točki 42 te sodbe, ki jih je treba upoštevati pri oceni dovolj resne kršitve pravila prava Unije, nanašajo na datum, ko je zadevna institucija sprejela odločbo ali ravnanje.
- 45 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da stopnje resnosti kršitve pravila prava Unije, ki jo je storila zadevna institucija in ki se zahteva s sodno prakso, ker je neločljivo povezana s to kršitvijo, ni mogoče presojati glede na drug trenutek, kot je trenutek storitve navedene kršitve.
- 46 Iz tega sledi, da je treba obstoj dovolj resne kršitve pravila prava Unije nujno presojati glede na okoliščine, v katerih je institucija ravnala na točno ta datum.
- 47 Iz zgoraj navedenega prav tako izhaja, da se lahko institucija pri izpodbijanju obstoja take dovolj resne kršitve sklicuje samo na elemente, ki jih je upoštevala pri sprejetju zadevnega akta.
- 48 Nazadnje je treba poudariti, da če bi se lahko institucija sklicevala na vsak upošteveni element, ki ni bil upoštevan pri sprejetju zadevne odločbe, da bi dokazala, da ni storila dovolj resne kršitve pravila prava Unije za nastanek njene nepogodbene odgovornosti, bi se lahko izid odškodninske tožbe razlikoval glede na datum vložitve te tožbe. Povračilo škode, nastale zaradi ravnanja institucij Unije, bi bilo namreč v tem primeru odvisno od tega, ali bi v petletnem obdobju, ki je določeno v členu 46, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije in v katerem je mogoče vložiti odškodninsko tožbo, kateri koli element, ki ni bil upoštevan pri sprejetju zadevne odločbe, instituciji, ki jo je izdala, omogočal, da utemelji svoja ravnanja.
- 49 V zvezi s tem je treba poudariti, da to ni namen zastaralnega roka iz te določbe. V skladu z ustaljeno sodno prakso je funkcija tega roka, da po eni strani zagotavlja varstvo pravic oškodovane osebe, ki mora imeti na voljo dovolj časa, da zbere ustrezne informacije za morebitno tožbo, in po drugi strani, da prepreči, da lahko oškodovana oseba neomejeno odlaša z uveljavljanjem svoje pravice do odškodnine (sodba z dne 8. novembra 2012, Evropaiki Dynamiki/Komisija, C-469/11 P, EU:C:2012:705, točka 33 in 53 ter navedena sodna praksa).
- 50 Varstvo pravic oškodovane osebe, ki mora imeti na voljo dovolj časa, da zbere ustrezne informacije za morebitno tožbo, pa bi bilo lahko ogroženo, če bi potek časa po sprejetju zadevne odločbe ali ravnanja lahko otežil dokazovanje, da je zadevna institucija storila dovolj resno kršitev pravila prava Unije.

- 51 Glede na vse navedeno je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je v točkah 49 in 50 izpodbijane sodbe v bistvu presodilo, da se lahko Svet sklicuje na vsak upošteven element, ki ni bil upoštevan pri uvrstitvi družbe HTTS na sporna seznama, da bi dokazal, da ni storil dovolj resne kršitve pravila prava Unije za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije.
- 52 V nasprotju s trditvami Sveta posebnosti SZVP te ugotovitve ne morejo omajati.
- 53 Prvič, kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 23 sklepnih predlogov, je namreč Sodišče na tem področju že uporabilo pogoje za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije, na katere je bilo opozorjeno v točki 32 te sodbe (sodba z dne 30. maja 2017, *Safa Nicu Sepahan/Svet*, C-45/15 P, EU:C:2017:402). Drugič, iz sodne prakse, navedene v točki 33 te sodbe, izhaja, da se zapletenost položajev, ki jih je treba urediti, in težave pri uporabi ali razlagi pravil prava Unije z navedenega področja, ki jih Svet uporabi v okviru sprejetja zadevnega akta, upoštevajo v okviru ocene ravnanja te institucije, da bi se ugotovilo, ali je storila dovolj resno kršitev pravila prava Unije.
- 54 Poleg tega navedene ugotovitve ni mogoče ovreči niti s trditvijo Sveta, da ker se lahko odškodninska tožba vložiti v roku petih let od nastanka dogodka, zaradi katerega je prišlo do zatrjevanje škode, lahko tožeča stranka dokazuje obseg in višino škode z navajanjem dokazov, nastalih po njenem nastanku.
- 55 V zvezi s tem je treba poudariti, da sta pojma „dovolj resna kršitev“ in „škoda“ dva različna pojma, ki časovno nista na isti ravni, tako da se ne smeta zamenjevati. „Dovolj resna kršitev“, kot izhaja iz točk od 33 do 50 te sodbe, je namreč statični pojem, ki se določi glede na sprejetje zadevnega nezakonitega akta ali ravnanja, medtem ko je pojem „škoda“, nasprotno, po naravi dinamičen pojem, prvič, ker se škoda lahko pokaže po sprejetju nezakonitega akta ali ravnanja, in drugič, ker se njen obseg lahko sčasoma spremeni.
- 56 Iz tega izhaja, da je treba prvemu pritožbenemu razlogu ugoditi.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 57 Z drugim pritožbenim razlogom družba HTTS izpodbija, da zanjo velja opredelitev družbe „v lasti ali pod nadzorom“ družbe IRISL, ki jo je podalo Splošno sodišče.
- 58 Družba HTTS najprej trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je v točki 56 izpodbijane sodbe štelo, da se lastniške povezave med njo in družbo IRISL ne smejo upoštevati pri ugotavljanju, ali je bila „v lasti ali pod nadzorom“ zadnjenavedene, napačno uporabilo pravo. Poleg tega naj uredbi št. 423/2007 in št. 961/2010 ne bi omogočali uvrstitve subjekta, ki naj bi samo deloval za račun družbe IRISL.
- 59 Dalje, glede elementov, ki jih je navedel Svet in so naštetih v točki 59 izpodbijane sodbe, družba HTTS poudarja, prvič, da na podlagi teh elementov ni mogoče dokazati, da je bila „v lasti ali pod nadzorom“ družbe IRISL. Drugič, družba HTTS opozarja, da Svet ni imel teh elementov, ko jo je uvrstil na sporna seznama. V zvezi s tem opozarja, da je Splošno sodišče v sodbi z dne 6. septembra 2013, *Bateni/Svet* (T-42/12 in T-181/12, neobjavljena, EU:T:2013:409), presodilo, da elementi, s katerimi je razpolagal Svet ob sprejetju izpodbijanih aktov v tej zadevi, niso vsebovali niti najmanjše navedbe glede narave nadzora družbe IRISL ali glede dejavnosti družbe HTTS za račun družbe IRISL.
- 60 Nazadnje, družba HTTS poudarja, da čeprav je Splošno sodišče menilo, da se lahko Svet upravičeno sklicuje na dokaze, ki ga razbremenjujejo odgovornosti, nasprotno, obremenilni dokazi, kot so razveljavitve uvrstitev družb IRISL, SAPID in HDSL, niso bili upoštevani.

- 61 Svet odgovarja, da Splošno sodišče v točki 56 izpodbijane sodbe nikakor ni razsodilo, da lastniške povezave ne igrajo vloge pri presoji položaja lastništva ali položaja nadzora družbe, temveč je zgolj ugotovilo, da je odločilno merilo v zvezi s tem možnost izvajanja vpliva.
- 62 V zvezi z indici, ki jih je Splošno sodišče navedlo v točki 59 izpodbijane sodbe, Svet trdi, da upoštevanje teh indicev kot celote podpira ugotovitev, da ni storil očitnih in neopravičljivih kršitev ali očitnih napak pri presoji glede obsega poslovnih odnosov med družbama HTTS in IRISL. Svet meni, da je namen trditve pritožnice v zvezi s tem vsekakor izpodbiti presojo Splošnega sodišča glede dokazov, ki jih je imel na voljo. Zato naj bi bile te trditve v okviru pritožbe nedopustne.
- 63 Poleg tega Svet poudarja, da sodba z dne 6. septembra 2013, Bateni/Svet (T-42/12 in T-181/12, neobjavljena, EU:T:2013:409), ni upoštevana v okviru te zadeve, saj se je ta sodba nanašala na ničnostno tožbo, katere predmet ni bila uvrstitev družbe HTTS na sporna seznama.
- 64 Nazadnje Svet trdi, da je Splošno sodišče s sodbo z dne 17. februarja 2017, Islamic Republic of Iran Shipping Lines in drugi/Svet (T-14/14 in T-87/14, EU:T:2017:102), potrdilo zakonitost uvrstitev družb IRISL, HDSL in SAPID. Vsekakor Svet opozarja, da uvrstitev družbe HTTS na sporna seznama ne pomeni dovolj resne kršitve pravnega pravila Unije, saj je poročilo Odbora za sankcije Varnostnega sveta Združenih narodov ugotovilo tri očitne kršitve družbe IRISL v zvezi z embargom na orožje, vzpostavljenim z resolucijo 1747 (2007) navedenega Varnostnega sveta.
- 65 Komisija se strinja s trditvami Sveta. V zvezi z napačno uporabo prava glede merila, ki se uporabi za ugotavljanje tega, v katerih položajih družba nadzira ali ima v lasti drug pravni subjekt, Komisija trdi, da ni bistvene vsebinske razlike med tem, da se deluje pod nadzorom družbe, in tem, da se deluje za njen račun, saj ta položaja nujno pomenita, da gre za nadzor ali vsaj vpliv.

Presoja Sodišča

- 66 Drugi tožbeni razlog ima dva dela.
- 67 Družba HTTS s prvim očitkom iz prvega dela v bistvu trdi, da je Splošno sodišče napačno presodilo, da lastniška razmerja ne pomenijo elementa, ki ga je treba upoštevati pri ugotavljanju, ali je pritožnica bila družba „v lasti ali pod nadzorom“ družbe IRISL.
- 68 Člen 16(2)(d) Uredbe št. 961/2010 nalaga zamrznitev sredstev in gospodarskih virov, ki pripadajo osebam, subjektom ali organom, ki niso zajeti z upoštevniimi resolucijami Varnostnega sveta, ki pa so bili priznani „v skladu s členom 20(1)(b) Sklepa 2010/413 [...] kot pravna oseba, subjekt ali organ, ki je v lasti [družbe IRISL] ali pod njenim nadzorom“.
- 69 Uporaba izrazov „v lasti“ in „pod nadzorom“ v Uredbi št. 961/2010 odraža potrebo po tem, da se Svetu omogoči, da sprejme učinkovite ukrepe proti vsem osebam, subjektom ali organom, povezanim z družbami, vpletenimi v širjenje jedrskega orožja. Iz tega izhaja, da sta lahko lastništvo ali nadzor neposredna ali posredna. Če bi bilo namreč to povezavo treba dokazati le na podlagi lastništva ali neposrednega nadzora navedenih oseb, bi se bilo mogoče ukrepom izogniti s številnimi pogodbenimi ali dejanskimi možnostmi za nadzor, ki bi družbi za to, da bi lahko vplivala na druge subjekte, podelile tako obsežne možnosti, kot sta lastništvo ali neposredni nadzor.
- 70 Tako pojem „družba, ki je v lasti ali pod nadzorom“, kot je opozorilo Splošno sodišče v točki 55 izpodbijane sodbe, na področju omejevalnih ukrepov nima enakega obsega kot na splošno pojem, ki se uporablja v pravu družb, kadar gre za ugotavljanje poslovne odgovornosti družbe, ki je glede odločanja pravno pod nadzorom drugega gospodarskega subjekta.

- 71 Splošno sodišče je v točki 56 izpodbijane sodbe presodilo, da se pri presoji zakonitosti omejevalnega ukrepa ta pojem namreč nanaša na položaj, v katerem lahko fizična ali pravna oseba, vpletena v dejavnost širjenja jedrskega orožja, vpliva na poslovne izbire drugega subjekta, s katerim ima poslovne odnose, in to tudi v primeru, če med tema gospodarskima subjektoma ni nikakršne pravne ali lastniške povezave ali udeležbe v kapitalu.
- 72 Ugotoviti pa je treba, da očitek pritožnice zoper to točko izpodbijane sodbe temelji na napačnem razumevanju te sodbe.
- 73 Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 39 sklepnih predlogov, iz navedene točke ne izhaja, da Splošno sodišče nikakor ni upoštevalo obstoja morebitnega pravnega razmerja, lastništva ali udeležbe v kapitalu med družbama HTTS in IRISL, temveč le, da neobstoj take povezave ne zadostuje za to, da se izključi status „v lasti ali pod nadzorom“.
- 74 Z drugimi besedami, Splošno sodišče je štelo, da čeprav se obstoj pravnega razmerja, lastništva ali udeležbe v kapitalu družbe lahko v nekaterih primerih kaže z možnostjo vplivanja na izbiro subjekta, ki je v lasti ali pod nadzorom, ne gre za pogoj *sine qua non* za izvajanje takega vpliva.
- 75 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba ugotoviti, da Splošno sodišče ni napačno uporabilo prava, ko je presodilo, da je neko družbo mogoče opredeliti kot „družbo, ki je v lasti ali pod nadzorom drugega subjekta“, kadar je zadnjenavedeni v položaju, v katerem lahko vpliva na izbiro zadevne družbe, tudi če med tema gospodarskima subjektoma ni nikakršne pravne vezi, lastništva ali udeležbe v kapitalu.
- 76 Prvi očitek iz prvega dela je torej treba zavrni kot neutemeljen.
- 77 V zvezi z drugim očitkom iz prvega dela, da naj uredbi št. 423/2007 in št. 961/2010 ne bi omogočali uvrstitve družbe, ki naj bi delovala samo „za račun“ družbe IRISL, je treba ugotoviti, da v besedilu člena 16(2)(d) Uredbe št. 961/2010 ni izrecno omenjeno delovanje za račun druge družbe. Vendar se morata za sprejetje ukrepov, kot so tisti, ki jih je sprejel Svet glede družbe HTTS, delovanje pod nadzorom osebe ali subjekta in delovanje za račun te osebe ali subjekta obravnavati enako.
- 78 Ta ugotovitev je podprta najprej z analizo cilja te določbe, katere namen je, kot je bilo opozorjeno v točki 69 te sodbe, Svetu omogočiti sprejetje učinkovitih ukrepov zoper osebe, vpletene v širjenje jedrskega orožja, in preprečiti izogibanje takim ukrepom.
- 79 Dalje, navedena ugotovitev je prav tako podprta z analizo okvira, v katerega spada člen 16(2)(d) Uredbe št. 961/2010. V zvezi s tem je treba poudariti, kot je to storila Komisija, da se v členu 16(2)(a) Uredbe št. 961/2010 dejstvo biti pod nadzorom osebe ali subjekta ali biti v lasti osebe ali subjekta obravnava enako kot delovanje po navodilih ali za račun osebe ali subjekta.
- 80 Iz tega sledi, da je treba drugi očitek iz prvega dela zavrni kot neutemeljen, enako pa zato velja tudi za prvi del v celoti.
- 81 V zvezi z drugim delom drugega pritožbenega razloga je treba najprej preučiti očitek, ki se nanaša na to, da Svet na dan uvrstitve imena družbe HTTS na sporna seznama ni bil seznanjen z indici, ki so naštet v točki 59 izpodbijane sodbe in ki dokazujejo, da je družba HTTS „v lasti ali pod nadzorom“ družbe IRISL.
- 82 Opozoriti pa je treba, kot izhaja iz točke 46 te sodbe, da je treba dovolj resno kršitev pravila prava Unije, ki lahko povzroči nastanek nepogodbene odgovornosti Unije, presojati glede na okoliščine, v katerih je zadevna institucija ravnala na datum očitane ravnanja ali izpodbijane akta.

- 83 Zato se, kot je bilo razsojeno v točki 47 te sodbe, institucija za izpodbijanje obstoja take dovolj resne kršitve ne more sklicevati na elemente, ki niso bili upoštevani pri sprejetju zadevnega akta, četudi bi ta institucija menila, da lahko ti elementi ustrezno dopolnijo razloge, navedene v tem aktu, ali da bi lahko prispevali k utemeljitvi njegovega sprejetja.
- 84 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je Svet na obravnavi v odgovor na vprašanje Sodišča potrdil, da ob sprejetju uredb št. 668/2010 in št. 961/2010 ni imel na voljo elementov, naštetih v točki 59 izpodbijane sodbe, tako da ta institucija ob preučitvi spisa teh elementov ni ocenila.
- 85 Sodišče je v točki 51 te sodbe že ugotovilo, da je Splošno sodišče s tem, da je presodilo, da se lahko Svet sklicuje na elemente, ki niso bili upoštevani pri sprejetju zadevnega akta, da bi dokazal, da ni storil dovolj resne kršitve pravila prava Unije, s katerim so posameznikom podeljene pravice za uveljavljanje nepogodbene odgovornosti Unije, napačno uporabilo pravo.
- 86 Iz tega izhaja, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo tudi s tem, da je v točki 60 izpodbijane sodbe v bistvu presodilo, da iz elementov, ki jih Svet pri uvrstitvi družbe HTTS na sporna seznama ni upošteval, izhaja, da navedena institucija pri presoji obsega poslovnih odnosov med družbama HTTS in IRISL ni storila dovolj resne kršitve pravila prava Unije.
- 87 Iz tega sledi, da je treba prvi očitek iz drugega dela drugega pritožbenega razloga sprejeti.
- 88 Na očitke, da na eni strani iz indicev, ki jih je navedel Svet in so naštetih v točki 59 izpodbijane sodbe, ni mogoče dokazati, da je bila družba HTTS „v lasti ali pod nadzorom“ družbe IRISL, in da na drugi strani Splošno sodišče ni presodilo stopnje lastništva in intenzivnosti nadzora na podlagi navedenih indicev, ni treba odgovoriti, saj je bilo v točki 86 te sodbe razsojeno, da je Splošno sodišče s tem, da se je oprlo na elemente iz navedene točke 59, ki jih Svet ni upošteval pri vpisu družbe HTTS na sporna seznama, napačno uporabilo pravo.
- 89 Posledično je treba drugi del drugega pritožbenega razloga sprejeti.

Tretji in četrti pritožbeni razlog

Trditve strank

- 90 Tretji in četrti pritožbeni razlog se nanašata na to, da je Splošno sodišče s tem, da je presodilo, prvič, da Svet ni kršil obveznosti obrazložitve uvrstitev družbe HTTS na sporna seznama, in drugič, da nezadostnost obrazložitve akta ne more pripeljati do nepogodbene odgovornosti Unije, napačno uporabilo pravo.
- 91 Družba HTTS v zvezi s tretjim pritožbenim razlogom trdi, da je Splošno sodišče v točki 86 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, ko je domnevalo, da se je v obravnavani zadevi Uredba št. 668/2010 uporabljala, tako da naj Svet ne bi kršil svoje obveznosti obrazložitve uvrstitve družbe HTTS na sporna seznama.
- 92 Po mnenju družbe HTTS je namreč ta uredba „zastarela“ zaradi Uredbe št. 961/2010, tudi to uredbo pa je Splošno sodišče s sodbo z dne 7. decembra 2011, HTTS/Svet (T-562/10, EU:T:2011:716), razglasilo za nično, ker je bila pri njej podana napaka v obrazložitvi.
- 93 Poleg tega naj bi „dodatni“ razlogi, ki jih je Splošno sodišče navedlo v točkah 89 in 90 izpodbijane sodbe, da bi utemeljilo uvrstitev družbe HTTS na sporna seznama, pomenili elemente, ki so nastali ali za katere je Svet izvedel po teh uvrstitvah in ki se zato iz razlogov, navedenih v okviru prvega pritožbenega razloga, ne bi smeli upoštevati.

- 94 Glede četrtega pritožbenega razloga družba HTTS meni, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je v točki 88 izpodbijane sodbe presodilo, da kršitev obveznosti obrazložitve načeloma ne more pripeljati do nepogodbene odgovornosti Unije. V zvezi s tem pritožnica pojasnjuje, da je spoštovanje obveznosti obrazložitve bistveno za to, da se šteje, da so v postopku spoštovana načela pravne države. Zato naj bi kršitev te obveznosti pomenila kršitev pravice do učinkovitega sodnega varstva. Poleg tega naj bi na področju omejevalnih ukrepov, sprejetih v okviru SZVP, obveznost obrazložitve pomenila obveznost Sveta, da zbere informacije ali dokaze, ki upravičujejo te ukrepe, da bi lahko v primeru spora navedene informacije ali navedene dokaze predložil pred sodiščem Unije.
- 95 Svet in Komisija predlagata, naj se tretji in četrti pritožbeni razlog zavrmeta.

Presoja Sodišča

- 96 Tretji in četrti pritožbeni razlog sta tesno povezana in ju je torej treba preučiti skupaj.
- 97 Najprej je treba ugotoviti, da so očitki, ki se nanašajo na točki 89 in 90 izpodbijane sodbe, brezpredmetni, ker so usmerjeni zoper obrazložitve izpodbijane sodbe, ki jo je Splošno sodišče navedlo zaradi celovitosti.
- 98 Dalje, opozoriti je treba, kot je Splošno sodišče navedlo v točkah 84 in 85 izpodbijane sodbe, da uvrstitev imena družbe HTTS, ki je bila izvedena z uredbama št. 668/2010 in št. 961/2010, v teh dveh uredbah ni bila enako obrazložena in da je Splošno sodišče s sodbo z dne 7. decembra 2011, HTTS/Svet (T-562/10, EU:T:2011:716), ugotovilo samo nezakonitost Uredbe št. 961/2010.
- 99 V teh okoliščinah, prvič, je lahko Splošno sodišče v točki 86 izpodbijane sodbe pravilno menilo, da na podlagi tega, da je bila Uredba št. 961/2010 s sodbo z dne 7. decembra 2011, HTTS/Svet (T-562/10, EU:T:2011:716), razglašena za nično, ni mogoče sklepati, da je treba Uredbo št. 668/2010 prav tako šteti za nezakonito zaradi napake v obrazložitvi.
- 100 Drugič, ugotoviti je treba, da bi morala pritožnica, ki ni izpodbijala zakonitosti Uredbe št. 668/2010 z ničnostno tožbo, dokazati nezakonitost navedene uredbe v okviru tožbe, ki je bila podlaga za izpodbijano sodbo. Za akte institucij Unije se namreč načeloma domneva, da so zakoniti, in imajo zato pravne učinke toliko časa, dokler niso preklicani, razglašeni za nične v okviru ničnostne tožbe ali razglašeni za neveljavne v okviru postopka predhodnega odločanja ali ugovora nezakonitosti (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, točka 52).
- 101 V teh okoliščinah trditve družbe HTTS, navedene v točkah 91 in 92 te sodbe, ni mogoče sprejeti.
- 102 Tudi ob predpostavki, da je pritožnica predložila dokaze, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti nezakonitost Uredbe št. 668/2010 zaradi neobrazložitve, očitki družbe HTTS nikakor ne morejo voditi do ugotovitve kršitve prava Unije, ki je dovolj resna za nastanek njene nepogodbene odgovornosti.
- 103 Navesti je namreč treba, da nezadostna obrazložitve akta, s katerim je uveden omejevalni ukrep, sama po sebi ne more pripeljati do nepogodbene odgovornosti Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 30. septembra 2003, Eurocoton in drugi/Svet, C-76/01 P, EU:C:2003:511, točka 98 in navedena sodna praksa).
- 104 Iz tega sledi, da je treba tretji in četrti pritožbeni razlog zavrniti.
- 105 Glede na vse zgornje preudarke je treba izpodbijano sodbo razveljaviti.

Vrnitev zadeve v razsojanje Splošnemu sodišču

- 106 V skladu s členom 61, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije lahko to v primeru razveljavitve odločbe Splošnega sodišča samo dokončno odloči v sporu, če stanje postopka to dovoljuje, ali pa zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.
- 107 V obravnavanem primeru je Splošno sodišče, kot je bilo ugotovljeno v okviru preučitve prvega in drugega pritožbenega razloga, napačno uporabilo pravo v zvezi s presojo prvega od pogojev, navedenih v točki 32 te sodbe, ki so potrebni za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije.
- 108 Poleg tega Splošno sodišče s tem, da je v točki 92 izpodbijane sodbe ugotovilo, da ni bila podana dovolj resna kršitev pravila prava Unije, ni preučilo drugih pogojev, ki so kumulativno potrebni za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 19. aprila 2007, Holcim (Deutschland)/Komisija, C-282/05 P, EU:C:2007:226, točka 57).
- 109 V teh okoliščinah je treba zadevo vrniti v razsojanje Splošnemu sodišču, da lahko to, najprej, brez upoštevanja elementov, ki jih Svet pri uvrstitvi družbe HTTS na sporna seznama ni upošteval, ponovno preuči morebiten obstoj dovolj resne kršitve pravila prava Unije za nastanek njene nepogodbene odgovornosti. Dalje, če se pri tej preučitvi pokaže, da gre za tako kršitev, bo moralo Splošno sodišče preučiti druge pogoje, ki so potrebni za nastanek nepogodbene odgovornosti Unije, kot so navedeni v točki 32 te sodbe.

Stroški

- 110 Ker se zadeva vrne v razsojanje Splošnemu sodišču, se odločitev o stroških tega pritožbenega postopka pridrži.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Sodba Splošnega sodišča Evropske unije z dne 13. decembra 2017, HTTS/Svet (T-692/15, EU:T:2017:890), se razveljavi.**
- 2. Zadeva se vrne v razsojanje Splošnemu sodišču Evropske unije.**
- 3. Odločitev o stroških se pridrži.**

Podpisi